

Till
Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Diarienummer
U2020/00060/S

YTTRANDE ÖVER BETÄNKANDET "Nya regler för skolor med konfessionell inriktning" (SOU 2019:64)

Förbundet Humanisterna har anmodats att yttra sig över rubricerat ärende. Humanisterna kommer i detta yttrande endast att kommentera nedanstående berörda aspekter av betänkandet.

SAMMANFATTNING

Humanisterna välkomnar ett etableringsstopp för skolor med konfessionell inriktning, men anser inte att detta förslag är tillräckligt för att värna barnens och elevernas egna religions- och övertygelsefrihet. Ett totalstopp för skolor med konfessionell inriktning bör istället införas.

Humanisterna anser att det är bra att kraven på att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt skärps, dock är betänkandes förslag otydligt och otillräckliga ur ett barnperspektiv, när det exempelvis inte tar hänsyn till att barn kan känna grupstryck att delta när andra fullgoda alternativ saknas.

Humanisterna håller med om att det behövs förtydligande med avseende på definitionerna av utbildning och undervisning. Betänkandes förslag är bra, men för att frivilligheten ska kunna säkerställas är det nödvändigt att ytterligare särskilja de delar av skoldagen som innehåller konfessionella inslag.

Humanisterna tillstyrker:

- de förtydligande som föreslås av begreppen konfession och icke-konfession
- förslaget om att huvudmannen ska anmäla om verksamheten har en konfessionell inriktning.
- förslaget om nya demokrativillkor för lämplighetsprövning och de skärpta regler för tillsyn som föreslås
- förslaget om att inga konfessionella inslag får förekomma vid avslutningar eller andra traditionella högtider

KOMMENTARER

Etableringsstopp

Barn och elever har rätt till en självständig religions- och övertygelsefrihet. När föräldrar åt sina barn väljer en skola med konfessionell inriktning begränsas alltid denna frihet, oavsett hur omfattande regelverk och kontroller är för att tillgodose barnet rättigheter. Den ensidiga religiösa påverkan som förekommer i skolor med konfessionell inriktning försvårar för eleverna att forma sin egen tro och övertygelse.

Av denna anledning är ett etableringsstopp för skolor med konfessionell inriktning ett förslag i rätt riktning, men det hade varit mycket bättre om regeringen valt att förbjuda konfessionell inriktning i alla fristående skolor och infört samma regler som redan idag gäller för kommunala skolor - att hela skoldagen ska vara fri från konfessionella inslag.

Skolan ska vara en mötesplats för elever med olika bakgrunder och inte sortera in elever utifrån deras föräldrars livsåskådning. Religiösa friskolor bidrar till att dela upp och segregera utifrån livsåskådning på ett sätt som försvårar integration och möjligheterna för elever att möta och skapa förståelse för barn med andra perspektiv, åsikter och övertygelser.

Ytterligare ett problem med att bara stoppa nya religiösa friskolor är att detta är diskriminerande mot människor med livsåskådningar vilka inte finns representerade bland de befintliga skolorna med konfessionell inriktning. För att undvika diskriminering bör inga konfessionella inriktningar särbehandlas, och detta uppnås enklast genom att inte tillåta konfessionella friskolor. Att stanna vid ett etableringsstopp betyder att staten inte är livsåskådningsneutral och inte lever upp till sekularismens principer.

Humanisterna oroas av att den utdragna lagstiftningsprocessen kommer innebära en tillväxt av religiösa friskolor. Om ett etableringsstopp införs först sommaren 2023, om tre år, finns det stor risk att många nya skolor tillkommer.

Frivillighet

Betänkandes förslag om skärpta krav för att tillgodose frivillighet vid deltagande i konfessionella inslag går också i rätt riktning, men är otillräckligt. Det tar inte i tillräcklig stor hänsyn till barnperspektivet, exempelvis att barn kan känna gruppträck att delta när andra fullgoda alternativ saknas. Det är också ett orimligt stort ansvar att lägga på barn att de på eget initiativ ska behöva ta aktivt avstånd från inslag under skoldagen. Istället bör det krävas att barnen och eleverna ger ett informerat samtycke, att barn och unga ska vara delaktiga och uttrycka sin mening i denna och andra frågor som berör dem.

HUMANISTERNA

Betänkandets skrivning om frivillighet:

En fråga som uppkommer är om denna frivillighet innebär att barnet eller eleven har rätt att utebli från det konfessionella inslaget eller om barnet eller eleven är skyldig att närvara men inte behöver delta aktivt i det konfessionella inslaget. Enligt vår mening är detta något som bör avgöras från fall till fall. (s.306)

är otydligt och riskerar att försvåra tillsyn. Istället bör det klart framgå att frivillighet alltid innebär att eleverna inte har skyldighet att närvara.

Betänkandets förslag till tydligare definitioner av begreppen utbildning och undervisning är bra, men för att frivilligheten ska kunna säkerställas måste delar av skoldagen som innehåller konfessionella inslag tydligt avgränsas från schemalagd undervisning. Exempelvis bör det inte vara möjligt att ha en morgonsamling med obligatorisk närvaro som innehåller bön. Bönestunden ska istället vara ett separat moment i utbildningen som barnen och eleverna vet att de inte behöver närvara vid och att de vid frånvaro inte missar något annat än bönestunden.

HUMANISTERNA

David Rönnegård
Ordförande
david.ronnegard@humanisterna.se
076-552 48 18

Ulf Gustafsson
Förbundssekreterare
ulf.gustafsson@humanisterna.se
076-305 06 02